

Ansiokas teos Suomesta Ranskan ulkopolitiikassa

Louis Clerc: La Finlande et l'Europe du Nord dans la diplomatie française. Relations bilatérales et intérêt national dans les considérations finlandaises et nordiques des diplomates et militaires français 1917–1940. P.I.E. Peter Lang 2011. 381 s. ISBN 978-90-5201-750-1.

Louis Clercin väitöskirjaan pohjautuva teos Suomen ja Pohjois-Euroopan asemasta ranskalaisessa maailmansotien välisessä diplomaatiassa on ajankohtainen, kun sata vuotta on vierähtänyt maailmansodan ja itsenäistymisen vaiheista. Vaikka suurvalta-Ranska on ”perinteisesti” katsonut Pohjolaan Ruotsin ja Venäjän takia, sekin on totta, ettei Pohjoismaita, eikä etenäkään Suomea tunneta nyky-Ranskassa sivistyneimmälläkään tasolla. Ranskalainen kohtaa paljon useammin historiantutkimuksen pohjoismaisesta suhtautumisesta Ranskaan. Siksi tutkimus Suomesta ja pohjoisesta ulottuvuudesta ranskalaisin silmin ansaitsee jo pelkästään käänteisen näkökulmansa takia tulla huomioduksi. Sattumaa on, että ensimmäinen Suomeen liittyvä tutkimus P. Langin kansainvälisten kysymysten sarjassa on ranskalaisen tuoma kontribuutio.

Onko Suomesta sitten kiinnostuttu Ranskassa? Kyse on eri aikakausina esillä olleista geopolittisistä painotuksista, ei ”ikuisesta” ranskalaisesta psykologiasta. Clerc tahtoo puhkaista myytin siitä, että Suomi on kaukainen maa, jolla ei ole ollut merkitystä Ranskan ulkopolitiikassa. Hänelle Suomen vaiheiden tarkastelu ranskalaisen moniaalle katsovan ulkopoliitiikan nä-

köklmästä 1900-luvun alusta vuoteen 1940 tarjoaa hedelmällisen tutkimuskohteen, joskin hän kokee olevansa tässä työssä harvakuudessa joukossa. Hän kohdentaa hyväntahtoista kritiikkiään J.-B. Durosellen ja F. Bédaridan suuntaan, jotka eivät ”tähdentäneet” ymmärrystään katseen laventamisesta eivätkä ”pysähtyneet” tämänsuuntaisten oivallustensa kohdalla.

Clerc näkee Ranskan kiinnostuksessa ”Suomen-kysymykseen” kolme eri päävaihetta – aina vuosisadanvaihteen 1900 suomalaisen yksikön tuottamasta hämmennyksestä uuden valtion kanssa solmittavien suhteiden luonteeseen ja edelleen 1930-luvun lopun tilanteeseen. Kiinnostavaa on, että tutkimuksen mukaan ranskalaiset näyttävät usein muodostaneen näkemyksensä Suomesta suomalaisten itsensä antaman informaation perusteella.

Clerc nostaa esiin Ranskan ja yleensä Pohjois-Euroopan, ei siis ”Pohjoismaiden”, suhteet. Suomalaisen lukijan silmään tämä *Pohjoinen* näyttyy kuitenkin hiukan liian määrittelemättömältä. Samoin olisi ollut kiinnostavaa syventyä Venäjä-kuvaan Ranskassa, sillä juuri Neuvostoliitto on tärkeässä asemassa ranskalaisessa päätöksenteossa. Koko periodin kehukseksi nousevat ne ajankohdat, jolloin antibolsevismi määritteli ranskalaista keskustelua: 1917–1920 ja 1939–1940.

Tihein lähdeviittausten varustettu kronologinen tutkimus on tapahtumakeskeinen ja sillä on varsin perinteiseltä tuntuva jäsentely aikaan ennen suomalaista itsenäisyyttä, rauhan vuosikymmeniin ja sodan tuomaan kriisiaikaan. Esillä on silti ihmisten psykologisia motiiveja oivaltavasti tutkimusote. Se tarjoaa klassisen ranskalaisen kerronnan, jossa pedantti rakkaus yksityiskohtia kohtaan yhdistyy laajan kaaren tavoitteluun. Erityisesti arkistotutkijana ansioitu-

nut Clerc ottaa kiitettävästi esiin myös unohdettuja painettuja lähteitä. Kirjallisuuslistaa olisi voinut jatkaa, mutta sen rikkaus saa pohtimaan kokonaisia uusia tutkimusteemoja.

Kirjan toisessa luvussa Clerc syventyy hetkeksi niihin representatioihin ja lähtökohtiin, joita Ranskan ja Suomen välillä liikkui tasavallan alkuvuosikymmeninä. Tässä piilee häiritsevä harha: usein unohdetaan, että toimijoilla ja jopa rakenteilla oli esihistoriansa. Ennen tutkittavan ajanjakson alkua luotiin se pohja, jolla 1910-, 1920- ja 1930-luvuilla samoiltiin keskinäisen ymmärryksen ja epäluulon metsissä. Tähän menneisyyteen olisi voinut lyhyesti viitata. Kun käsiteltävä ajanjakso alkaa täsmällisesti vuodesta 1900, jäävät johdannossa luvutut inhimillisen elämän tarkastelut lupauksiksi, joita ei täysin pidetä eikä tarkastelu muun kuin valtiollisen tason avulla täysin toteudu.

Clerc on muutenkin kunnianhimoinen yrityksessään yhdistää kolme erilaista ja erillisesti toimivaa tutkimustraditiota: ranskankielisen, suomalaisen ja englanninkielisen. Tutkimus on myös puheenvuoro pienten ja suurten valtioiden suhteesta, missä Clerc onnistuu hyvin. Toivoisin tälle teokselle ranskalaista menestystä, mikä edesauttaisi molempien maiden syvempää ymmärrystä. Toisaalta kirja olisi suomennettava. Ranskan kieli ei nimittäin, Werner Söderhjelmiläisen kulttuuripessimismin vallatessa mieleni, suoranaisesti tuo kirjan tärkeitä teemoja suomalaisten lukijoiden tietoisuuteen. Kaiken kaikkiaan Clercin tutkimus on tyylipuhdas, huolellinen ja älykäs esitys, joka ehdottomasti lunastaa paikkansa ei-nationalistisesti kirjoitettujen eurooppalaisten historian-tutkimusten yhä enenevässä joukossa.

FT KRISTINA RANKI
HELSINGIN YLIOPISTO